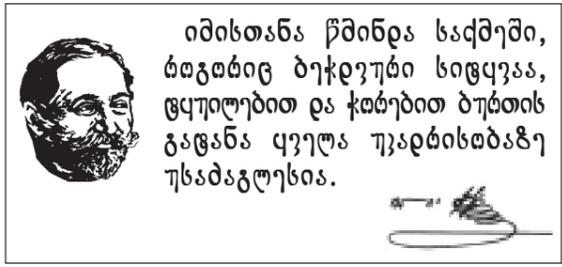

საქართველოს

დაარსებულია
1918 წელს.

შაბათი, 8 აგვისტო, 2009 წელი.
№ 157 (6258)

რესპუბლიკა

ელექტრონული ფოსტა: sakresp@ayety.ge ვებ გვერდი: www.open.ge/sakartvelos-respublika ფასი 50 თეთრი.

გმირთა გახსენება პრეზიდენტის რეჟისურით

რუსეთის მიერ საქართველოს წინააღმდეგ განხორციელებული ოკუპაციის დღესთან დაკავშირებით ქვეყნის სხვადასხვა ადგილზე რამდენიმე კოცონი დაინთო – გორის ციხეზე, სოფელ რუხის ციხესთან (აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვარი), თბილისში ნარიყალას ციხესიმაგრესთან, თელავში, ქუთაისში, ბათუმში, მცხეთაში, ამბროლაურ-

ში, ოზურგეთში, ახალციხესა და რუსთავში.

ამით საქართველოს მოქალაქეებმა მსოფლიოს წინაშე მიხედეს იმისა, რომ რუსეთის მიერ საქართველოს დაპყრობის საფრთხე კვლავ არსებობს.

გორის ცენტრში „ბერლინის კედლის“ სიმბოლო 150-მეტრიანი კედელი აღიმართა, რაზეც 30 ფოტოხელოვანის ნამუშევარი გამოიდგინა.

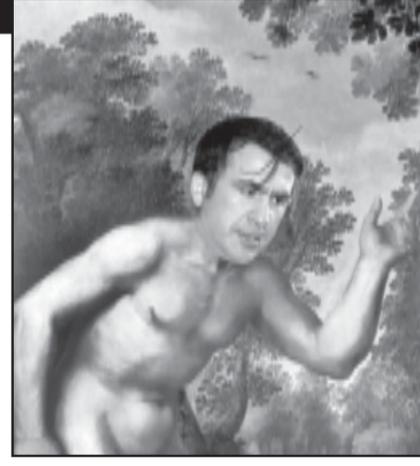
თბილისში, რუსთაველის პროსპექტზე გაიხსნა ოკუპაციის ცოცხალი მუზეუმი – რუსეთის ოკუპაცია გიორგიევსკის ტრაქტატიდან 2008 წლის აგვისტოს ომამდე. სამხედრო ნიშები, ტიტები, რუსული მძიმე ტექნიკა, მათ მიერ ჩამოყრილი ბომბების ნაწილები. საკანონმდებლო ორგანოს შენობის წინ გაიბა მავთულხლართები, რაც იმის მანიშნებელია, რომ ოკუპაცია ორსაუკუნენახევარზე მეტია გრძელდება.

სახელმწიფო უწყებების შენობებზე გლოვის ნიშნად საქართველოს დროშები დაუმეფეს, წუთიერი დუმილით დღის 3 საათზე პატივი მიაგეს ომის დროს დაღუპულთა ხსოვნას.

მუხატაგვერდის სასაფლაოზე კი მთავრობის წევრებმა და ოპოზიციის წარმომადგენლებმა დაღუპული მეომრების საფლავებზე გვირგვინები მიიტანეს. გმირთა სავანებელს საქართველოს პრეზიდენტი და თავდაცვის მინისტრიც ეწვია.

გუშინდელი დღის ამსახველი ფაქტები საქართველოს ყველა სახელმწიფო ტელეარხმა ოპერატიულად აღწუსა და გადასცა. პრეზიდენტმა, უფრო სწორად „გამარჯვებულმა მთავარსარდალმა“ როგორც რეჟისორმა შესანიშნავი „მასტერკლასი“ აჩვენა.

მეფე შიშვილია!

ერთი წელიწადი გავიდა იმ საშინელი ომის შემდეგ, რომელმაც საქართველოს თითქმის ნახევარი ტერიტორია დაგვაკარგვინა ჩვენი ხელისუფალთა უგუნურობისა და თავგანსულობის გამო. რამდენიც არ უნდა ამტკიცოს შიშა პრეზიდენტმა დიდი რუსეთის პრეზიდენტს „ბაბას“ ვუპასდი და იგი შეურაცხყოფად იღებდომ, ვერც ჩვენ დავეჯერებთ და ვერც მსოფლიოს დიდ სახელმწიფოთა ლიდერები უჯერებენ, რადგან ფიცის მქონე და ბოლო მაკვირვებს...

დეპუტატი თავდადებულადან მიხეილ ყვარაძედადებულადე

ჩა რხოს ხინკისა და მწკარის თესსიუჯარებია!

კური, სკივირებით 3 დანაღმური

ამერიკული თვითმფრინავები 3 ქართულ ცას აკონტროლებენ?

ჩოგორ მოვანყოთ 6 აჯანყება

ვაჟა ოთარაშვილი: 4

საქართველოს

ჰყავს გმირი ხალხი და...
გამყიდველი ხელისუფლება...

რისთვისაც იბრძოდნენ, 5 იმას გადაეგარნენ

ფტაგა დღის
ამ ფტაგურიდან

თბილისში, ალექსანდრეს ბაღში გაგონილი:
– მიშა კორკოტას ვერ იტანს, როგორც ჰიტლერი ლევიტანს.

ვინა თქვა, პრეზიდენტი გაზეთებს არ კითხულობს?

აბი, ბატონო, როგორც იტყვიან, ყურთაბლავა აქვთ ოპოზიციასა და ხელისუფლებას გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკაში“..

ჩანს, პრეზიდენტმა ჯიხურუბი ვერ მიუსწრო ჩვენს გაზეთს და სალომე ზურაბიშვილის მიერ ნაყიდ გაზეთში იტყვიან.

ასე რომ ჯიხურუბი ახლანდელ გაზეთზე ხელმოწერა ნაფიქრად სჯობს. მით უმეტეს, თუ თვეები სულ ათ ლარს გადაიხდით და დილაადრიან შინ მობართვევენ გაზეთის ცხელ-ცხელ ნომერს...

იმაღლია, ის სახელმწიფო მოხელე, რომელიც, პრეზიდენტის მიზანმიმართულად, აქამდე სათოფოზე არ ეკარებოდა პრესას, დღეიდან, ისევ პრეზიდენტის ნაბაძვით, არა მარტო დაინახავს გაზეთების კითხვას, არამედ გამოიწერს კიდევ ჩვენს გაზეთს, თანაც არა ერთი თვით, რასაც თავის თავს არ აკადრებს, არამედ მთელი ერთი წლით...

ინფორმაცია

ედუარდ შევარდნაძე: ომი არ იქნება

ომი არ იქნება, მაგრამ მოსკოვის მიერ აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის დამოუკიდებლობის აღიარება აუცილებლად გამოიწვევს სეპარატიზმის ტალღის აგორებას ჩრდილოეთ კავკასიაში. ეს მხოლოდ დროის საკითხია. აცხადებს საქართველოს ექს-პრეზიდენტი ედუარდ შევარდნაძე.

– საქართველოს სეპარატისტულ რეგიონებში შეჭრა რუსეთის მიერ დაშვებული სახელმწიფო შეცდომა იყო, რომელიც აუცილებლად გამოიწვევს სეპარატისტების ტალღის აგორებას ჩრდილოეთ კავკასიაში. დარწმუნებული ვარ, რომ აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის მაგალითი აუცილებლად უბიძგებს ჩრდილოკავკასიის რესპუბლიკებს დამოუკიდებლობის ბრძოლისაკენ. ეს მხოლოდ დროის საკითხია, – აცხადებს ედუარდ შევარდნაძე.

მისივე თქმით, აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის საკითხის გადაწყვეტა და მათი საქართველოს შემადგენლობაში დაბრუნება ასევე დროის საკითხია.

– უნდა დაველოდოთ, რომ რუსეთში გარემომცველი სამყაროს აღქმა შეიცვლება, რომ ისინი მგზობლებს როგორც მტრებსა და კოლონებს ისე აღარ შეხედავენ.

რუსეთში იქნება საერთაშორისო საზოგადოების კეთილგონიერი აღქმა და საქართველოს პრობლემაც მაშინ გადაწყდება. ამ დროს კი ძალიან ფართო ავტონომიური უფლებების საფუძველზე აფხაზეთი და სამხრეთ ოსეთი საქართველოს შემადგენლობაში დაბრუნდება. ეს ავტონომიური უფლებები კი გაცილებით უფრო ფართო იქნება, ვიდრე მათ ახლანდელი დამოუკიდებლობა, – აცხადებს საქართველოს ექს-პრეზიდენტი.

XO-2008-260

გვერდულად?

ამერიკული თვითმფრინავები ქართულ ცას აკონტროლებენ?

რუსეთ-საქართველოს ომის შემდეგ ერთი წელი გავიდა, თუმცა ომის თემა და ჩრდილოეთი მეზობლისგან მომავალი საფრთხეების საკითხი დღემდე აქტუალური რჩება. მთელი წლის განმავლობაში ქვეყანაში უმაღლეს დონეზე არ წყდებოდა საუბრები იმის შესახებ, რომ რუსული მხარე 2008 წლის აგვისტოს დაწყებულ საქმეს ბოლომდე მიიყვანოს, შესაბამისად, იყო დაძაბულობა და მუდმივი შიში. რა შეიცვალა, არის თუ არა რეალური რუსეთის მორიგი აგრესია და რა უნდა გააკეთოს საქართველოს ხელისუფლებამ სადღესასწაულოდ არსებული რეალიტების გათვალისწინებით, – ამ და სხვა საკითხებზე „პირველი“ უსაფრთხოების პოლიტიკის ექსპერტს ირაკლი სმინაშვილს ესაუბრა.

– ბატონო ირაკლი, რუსეთ-საქართველოს ომის შემდეგ რუსული მხარე კვლავ მკაცრ განცხადებებს აკეთებს და სიტუაციას ძაბავს. მოვლენები ერთი წლის წინანდელი სტენდარტით ვითარდება. როგორ შეიძლება შეფასდეს რუსეთის მხრიდან გამკაცრებული განცხადებები? ხომ არ არის მოსალოდნელი, კრემლმა რაიმე სახის სამხედრო ოპერაცია დაიწყოს, თუ ეს უბრალოდ წყევლების ომია?

– კრემლის მხრიდან საქართველოს წინააღმდეგ ფართომასშტაბიანი აგრესია, ჩემი აზრით, მოსალოდნელი აღარ არის. ამავრთულს საუბრებს შინაგანად საერთაშორისო ველიტიმპტი ვითარდება გააქვას, რომლის ფარგლებშიც დასავლეთი ვერ დაუშვებს საქართველოს წინააღმდეგ ფართომასშტაბიანი ომის საფრთხეებს. ამასთანავე უნდა გავითვალისწინოთ ის გარემოება, რომ რუსეთს დღეს არ გააჩნია საკმარისი რესურსები და სახელმწიფო პოტენციალი საბრძოლველად ფართომასშტაბიანი ომის საფრთხეებს და შეეძლოდა.

ენი, ამერიკის სტრატეგიული ინტერესები ჩვენი ქვეყნის მიმართ. ამ ფონზე ჩვენ უკვე დავინახეთ შედეგები, როდესაც რუსულ პროვოკაციებს შეერთებული შტატებიდან პასუხი გაეცა უმაღლეს დონეზე. სწორედ ამან გამოიწვია სიტუაციის დესკალაცია. ვფიქრობ, რომ ასეთი პრინციპული მიდგომა საერთაშორისო საზოგადოების მხრიდან რუსული პროვოკაციების მიმართ და შესაბამისი შედეგები კარგი მაგალითი იქნება, თუ როგორ შეიძლება, მოხდეს არა მხოლოდ თანადან ავიცილოთ მორიგი პროვოკაციები, არამედ სრულყოფილად გამოვიტყუოთ კიდევ ისინი, თუკი ჩვენი სტრატეგია და საერთაშორისო საზოგადოების რეაქცია აღმოვაჩინოთ. ჩვენს და არა რუსული სცენარების მიზანმიმართული.

– გაგრძელდა ინფორმაცია, რომ ამერიკულმა ჯარებმა თანამგზავრებმა საქართველოს მიმართ ტერიტორია სადღესასწაულოდ კონტროლზე აიყვანეს. თქვენ რა ინფორმაცია გაქვთ ამისთან დაკავშირებით?

– ვფიქრობ, შეერთებული შტატების ეს ნაბიჯი ადვილად შეიძლება შეფასდეს ვითარების. ასეთი სახით კონტროლის გაძლიერება ერთი მხრივ, პრევენციული ხასიათისა და როგორც ვხედავთ, გოლო რეგონებში დღეს, პროვოკაციები შეწყდა, ხოლო მეორე მხრივ, ოპერატიული და ორგანიზაციული ინფორმაციის მიღების საუკეთესო საშუალებაა და გადაწყვეტილების მიღება ორგანიზაციის დროულად რეაგირების საშუალებას მისცემს. ეს ის კარგი მაგალითია, რომელსაც შეიძლება, გარკვეული სახის მშვიდობა მოუტანოს რეგიონს.

ლევან ჭითანავა

ლიახვის ხეობის ჩანაწერები

გზად ისე რომ გავივლით ქართვლი, ნაგორის უბანში დასახლება გვხვს არ მტკიცებს. შორიდან ჩანს ფარავანი, თორავა ხეობა კი არ აქვთ საჩრდილოებად გულდაგდულ რულ დევილივს. ზაფხულს ვახანაძეებს კომპლექსი ეძღვებიან. სიტუაციი შიშით კარსაც ვერ ტოვებენ დიან, რომ ნიავს არ მოუტაროთ – იმდენი ქვეწარმავლები, შიშობა სასწრაფო შემოვრევაარონო – ჩივიან.

ბონ, ჩვენ კი საქმეს ვაკეთებთ. – როგორც მამინე, ისე ახლაც ავტორიტეტს საზოგადოებას ვინაც რა უნდა, ის თქვას, სულაც არ ალაღობს! ასეთ საშინელ დროში იცხოვრებ ჩვენს თაობა. როგორც ჩანს, ისტორიისთვის არის ეს ნაბი, თორავა ჩვენი შიშით სინოცხლავ. ის, ვინც გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან ქალაქ ცხინვალის დანგრეული და ხეობაში ქლივს

კური, სკოლებით დახლოებული

ლიახვის ხეობაში შრომის მიწვევას სახელის გარეშე გულგული უხარებიათ, რჩავენ, მარტო... ფიქრითადაც ამ არიან, სულირად იმ – მშობლიურ სამაგალიტოში. ფიქრით და იცვლიან უზო-კარს, ნაფიქრებ ხეივანს, მოწინააღმდეგე ლიახვის ჩაბი, კავკასიონის სიბრძნე, უბანი, სამხრეთ... ამ მოწინააღმდეგე დახლოებული მათი გული – ისევ, როგორც რუსებისა და ოსი სეპარატისტების ხელითა დახლოებული მთელი შიდა ქართლის ველ-მიწებზე, სოფელ-ქალაქები, სხანა-სამთები, სულაც უბიძგავენ უფროსი დახლოებისა და სახიფათოების, ხშირად ილუპავიან კიდევ ჩვენი გოგონები, ჯოგაპირ – მთელი ოჯახებიც, როგორც ეს სულ ამ რეგიონში დღის წინათ მოხდა ახალგორის რაიონში.

გული-ფეხებივით გვძევან გმირებ. ისევ ახადგას და გვერდებზე. დანდყოფი და ჯოგა რად დაუშვებენ. საბარტოვლო კი ლაშის ორად და გახლოები. ერთნი შველას დასავლეთიდან ელოდებიან, მათთან ერთად ხედავენ ქვეყნის თავისუფალ და დემოკრატიულ მომავალს. გორი არ არის მართლმადიდებელი და მოყვანის მოყვარე, თორავა ირი შიშობა იყო. ახას წინათ წავიკითხე ნაწილი, სადაც იმპერატორიც ეკატერინე II გრაფ კოტიოვიანის წინა. მსურს ის მართლმადიდებელი შევასანო. ქართული საქმეებისთვის (იგ ულისხმება საქართველოს დასუტებისა და მიერთებისა და გადაგვიწველი ნაბიჯებიც ერთხელ კიდევ გმადლობთ! შენ ნამდვილი, გულთაღი მგებელი ხარ. აი, ბევრი რამ მცირე დროში. ევროპის შურიახობას მშვიდად შევცქერ: რაც უნდათ, ის ილაგ-

ანდყო ცხოვრება ამ 18 წლის მანძილზე, ხელმოკრულ იქვს დევილივს ეს კი საშინელი სულიერი დარტყმა. ვინ ახლაც ამისთვის ვასუსს? დევილივი დიდად მაღლიერი არიან ევროპისა და განსაკუთრებით ამერიკის შიშობებულ შტატების ხელმძღვანელოვნისა, რომლებმაც დახლოების ხელი გამოუშვეს და თუ ახლ, რუსის ჯარისგან დევილივს თავზე მძირი ახურავთ, ესაც მათი დასასუსებაა. ვირასლოს ვიფიქრობით, ასე თუ გავიშვებთ დევილივს და გავიშვებთ განსაკუთრებით გოლო ოთხი წლის განმავლობაში ძალიან კარგად ადრე დიდად დასახარა ლიახვის ხეობაში ჩვენი ცხოვრება. განათდა, აშენდა და ნაშრომები ჩვენი ხელი გამოუშვეს და თუ ახლ, რუსის ჯარისგან დევილივს თავზე მძირი ახურავთ, ესაც მათი დასასუსებაა. ვირასლოს ვიფიქრობით, ასე თუ გავიშვებთ დევილივს და გავიშვებთ განსაკუთრებით გოლო ოთხი წლის განმავლობაში ძალიან კარგად ადრე დიდად დასახარა ლიახვის ხეობაში ჩვენი ცხოვრება. განათდა, აშენდა და ნაშრომები ჩვენი ხელი გამოუშვეს და თუ ახლ, რუსის ჯარისგან დევილივს თავზე მძირი ახურავთ, ესაც მათი დასასუსებაა. – ამგობავს იხილი.

და ჰქონდა მონაწილეობა... დიდი ნაწილი პირდაპირ უნდა სწავლობდა...

ალ. ორბელიანი: „მითხრა ოქრო-პირ ბატონიშვილმა: იმასაც ვასწავლით, რომ ნურასდროს ორ კაცს ერთად ნუ დაეღაპარაკებთ...“

შემდეგამ გაბოძების მასალებშიც ჩანს, რომ შეთქმულების მოგვიანებით წევრი ერთმანეთს არც იცნობდა...

აპრილის დაწყებისთვის ჩვენს სამშობლოში, საქართველოში აუცილებელი პირობაა პარალელური უცხოეთთან...

1932 წლის შეთქმულების დიდ რეზონანსს ანიჭებდნენ პოლონეთის 1830-1832 წლების აჯანყებას...

1831 წელს, როდესაც ვარშავა დაეცა, ქართველმა პატრიოტებმა გლობალური გამოაცხადეს...

ელიზბარ ერისთავის ჩვენებებიდან: „დიმიტრი ბატონიშვილი ამბობდა: „საჭიროა ერთი ჩვენი ბატონიშვილითაგანი...“

დიმიტრი ორბელიანის ჩვენებიდან: „ფრანგმა ლეტელიემ გვითხრა, რომ საქართველო უნდა ეცადოს თავი გაიხსნოს...“

ჩვენს დროში აჯანყების მოწყობის მსურველმა ალბათ ასევე უნდა გაიხსნოს საბა ორბელიანის უძველესი ვიზიტის საფრანგეთის მეფე ლუდოვიკოსთან...

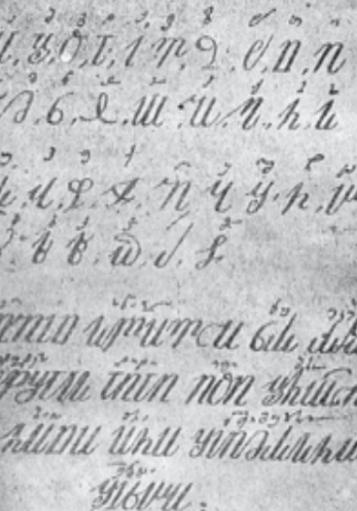
2008 წლის რუსეთ-საქართველოს აგვისტოს ომის მსვლელობის დროს, საფრანგეთის პრეზიდენტს, ქართული პარლამენტის წინ აუტირუმული ხალხი...

მეცნიერი საქართველოდან ალბათ სვედიაში გვიმზერდა თერთმეტი საბა ორბელიანის სვედიანი ლანდი...

ამომხმამის მოწყობის მსვლელებმა ვფიქრობ, ისიც უნდა გაავსოთ, ჩვენი წინაპრები რა საბუღალესობით ცდილობდნენ აჯანყების სისრულეში მოყვანას...

სახალხო ამბოხებისთვის ასევე ძალიან მნიშვნელოვანია პრესტიჟის საკითხი. 1832 წლის შეთქმულებამ განზრახული ჰქონდათ დავით მეფისა და წმინდა ნინოს საპატიო ორბელების დაბრუნება...

„ღამით უნდა მოგვეკლა სამოქალაქო გუბერნატორი, მერე მთავარმართებელი...“

შეთქმულთა საიდუმლო ანბანი

ეზი ალბათ არ მიმართავენ, რადგან ორივე ისევე გულუბრყვილოდ გამოიყურება...

„ამ კითხვაზე მაქვს პატივი, რომ გიპასუხო – გვერდია პაროლი „რუსების გაწყვეტა“...“

მომავალმა მეამბოხებებმა ალბათ ისიც უნდა იცოდნენ, რომ 1932 წლის შეთქმულების მონაწილე მამულიშვილების იდეოლოგიური სხვადასხვაობა...

იქ იყვნენ, როგორც კონსტიტუციური მონაწილის, ისე რესპუბლიკური წყობილების მომხრენი.

„მე მინდა საქართველოს თავისუფლება არა იმისთვის, რომ ვინმე მგერატოვანთა გვირგვინისაში გამეფდეს საქართველოში, არამედ რათა საქართველო შეიქმნას რესპუბლიკად“.

უფრო მეტიც, მათ პაროლით „რუსეთის გაწყვეტა“ დიდი კავშირები ჰქონდათ რუსეთის დეკარისტულ მოძრაობასთან. შეთქმულების ერთ-ერთი მონაწილეს პოეტ გრიგოლ ორბელიანს დეკარისტ კონდრატი ნილევის ლექსი „ნაღვივების აღსანიშნავი“ ქართულიდან უთარგმნია...

ქართველი შეთქმულები იხსენიებდნენ დეკარისტულ პესტელსაც, რომლის ხმადაც გასხვადებული გეგმა არა-რუსული ქვეყნების რუსეთიდან ჩამოშორება იყო.

1831 წელს პოლონეთმა ძველი აუგო პესტელს.

ვარშავის დასაწყისი შემდეგ რამდენიმე ათასი პოლონელი გადმოსახლდა საქართველოში.

1832 წლის დეკემბერში სამხედროდ გაწვრთნილი 500 პოლონელი ემბოდებოდა აჯანყებისას ქართველთა მხარეზე გადასახლებულად.

პაულები ინგოროყვას კვლევის თანახმად, „როცა საქმე უკვე აჯანყების დაწყებაზე მიდგა და საქართველოს მმართველობის კონკრეტული გეგმის და ზომების დასახვა იყო საჭირო, შეთქმულების მთავარმა ორგანიზაციამ თბილისში მიიღო გადაწყვეტილება – შეექმნათ კონსტიტუციური მონარქია...“

მეფედ აერჩიათ ალექსანდრე ბატონიშვილი, რომელსაც დიდი ავტორიტეტი ჰქონდა ფართო წრეებში და რომლის სახელი შემოსილი იყო საქართველოს თავისუფლებისათვის თავდადებული მეზობლის მხარეზე...

მთავრობის დასახელებული იყვნენ შემდეგი პირნი: 1. მთავრობის თავმჯდომარე ალექსანდრე ბატონიშვილი (მეფის ტიტულით), 2. სამხედრო მინისტრი – ალექსანდრე ჯავახიშვილი, 3. იუსტიციის მინისტრი – ვ. მუხრანბატონი, 4. ფინანსთა მინისტრი – ნ. ფალავანდიშვილი, შინაგან საქმეთა და განათლების მინისტრი – ი. ჯაბუაძე, ვარშავე საქმეთა მინისტრი – ვ. გეგუთაშვილი.

ხელისუფლების კანონმდებელი ორგანო უნდა ყოფილიყო დეპუტატთა პალატა – ეროვნული სეიმი“...

1832 წელს რუსეთის სარდლობა და ჯარი აჯანყებულ ლეკებს ებრძოდნენ...

შეთქმულებმა დარიალის ხეობის გადაკეტვა გადაწყვიტეს: „მრავლად არსამე დღიერსა ჯარსა ვერა ძალუდს გადმოსვლად ამა მთათა ზედა, უკეთუ ვერინაღმდეგებით მას ვინა ფრიალ მცინელი ჯარი. მისასვლელი არსაიდ არის. გზა არს ფრიალ ვერო“...

შეთქმულთა ფიცი „მშენებ ცხოვლისმყოფელსა ჯარსა, და სახარებასა და სარწმუნოებას ჩემსა, რაოდენსაცა რას აღიარებს სარწმუნოება ჩემი.“

ფიციცა, რომელ ვიწებო ყოვლისა გულთა, სულითა, ყოვლის შეძლებით დამცველ საიდუმლოსა აქტისა სჯულთასა, ვიდრე სიკვდილამდე აღვასრულებ... ხოლო უკეთუ არა დავიცვა იგი სრული ჩემის შეძლებით და ვერცყო რომელსამე წევრსა, მაშინ წყევლიმცა ვარ სახელითა ყოვლად ძლიერითა ღვთისათა... მან ყოს შურისგება ჩემზე და აღასპოს სახელი ჩემი შვილივით შვილამდე ამის“...

შეთქმულთა ჩავარდა. 1932 წლის 9 დეკემბერს (11 დღით ადრე აჯანყების დათქმულ ვადამდე) ნაშუადღევს 5 საათზე, ვეროხელი მოძრაობის ერთ-ერთი ყველაზე აქტიური წარმომადგენელი ისე ფალავანდიშვილი გამოეხიდა კავკასიის ჯარების სარდლის მოადგილესთან, გენერალ ვოლბოვსკისთან და შეთქმულებმა გასცა. მეორე დღესვე შეთქმულების ლიდერები დაატყვევეს.

ფრანგენტი საგამოძიებო მასალებიდან: „ზაალ ავთანდილიშვილის, ტფილისის გიმნაზიის მასწავლებლის ჩვენებიდან: „ხშირად ვამბობდი, თუვი ეს საქართველოს განმათავისუფლებელი ენლავე ასე მრძანების კილოთი გველაპარაკებოდა, რა იქნება მაშინ, მაგა რომ გაიმარჯვონ. მაშინ ყოფიანი მიპასუხებდა ხოლმე: „ჩემო ძმაო, მე სრულიად გეთანხმები, რომ ჩვენ ეგვი მოგვსპობენ... მართლ თავად ამაშივემე შესწავნი ყოფიანების სავარაუდოს, რომელთანაც შეურიგებელ მრძოლას აწარმოებენ. ესეა, მადლობა ღმერთს, ვიდაცას შეგიძლია მიმართო დახმარებისთვის და მერე, ხომ იცი არაჰა: ძლიერებთან ყოველთვის სუსტია დამნაშავე“.

სამხედრო შაბატი, 1830 წელი.

ისე ფალავანდიშვილის დასმენის ტექსტიდან: „გასულ 1931 წლის აგვისტოში ჩემთან მოსულმა თავად თეიმურაზ ამილახვარმა მითხრა: მე მინდა შენ განდლო დიდი საიდუმლოება და ვიმედოვნებ გულში საიდუმლოდ შეინახო: ჩვენ გვერდია განზრახული გავეყვანა რუსები საქართველოდან...“

ერთი საათის შემდეგ ჩემთან მოვიდნენ ალ. ორბელიანი, თეიმურაზ ამილახვარი და ტფილისის გიმნაზიის მასწავლებელი ს. დოდაშვილი და ამათაც იგივე ილაპარაკეს. მე კი ვუთხარი მათ, რომ თქვენ იცით, იმპერატორი ყოვლად ძლიერია, როგორ შეგიძლია ჩვენი ასეთი დიდი საქმის გადაწყვეტა და ვინ არიან ჩვენი თანამზრახველები“...

ისე ფალავანდიშვილი იქვე ასახელებს თანამზრახველთა გვარებს რადგან, მან, როგორც ოდესღაც „სანდო პირმა“ იყის ყველა ნიუანსი, აჯანყების სტრატეგია და ტაქტიკა და ამას დეტალურად აღწერს რუსეთის ჩინოვიკის კაზინებში: „პირველი დამის განკარგულება იყო: ცხივნი დაინიშნოს ლევან ერისთავი 40 კაცით, ყვარამებში – ვაპიტანი ჩოლოყაყვა, გვარდის პროპორშიკი დიმიტრი ორბელიანი ორი ზარბაზნით და 200 კაცით. არსენალზე ხაზინაზე პრაპორშიკი ერისთავი, ვახტანგ ორბელიანი, ლევან ამილახვარი...“

შესაკრები ადგილი იყო თათრის მოედანი, სადაც უნდა დაეკრა ამიური მუსიკას და სადაც უნდა ყოფილიყვნენ თავადები: ლუარსაბ ორბელიანი, მარშალი დიმიტრი და მამუკა ორბელიანები, ალექსანდრე ორბელიანი, ასლან ორბელიანი, ელიზბარ ერისთავი და სხვ.

აქვე უნდა ყოფილიყვნენ ამ საქმის მონაწილენი. აგრეთვე აქ უნდა მოსულიყვნენ პოლონელები და ისე ემოქმედათ, როგორც საჭიროდ დაინახავდნენ.

აღნიშნულ პირთ გვალეობათ: შეეკრებოთ ქალაქში ხალხი, ეკლესიებში აეტყვით ზარების რეკვა, მათვე უნდა გამოეტანათ სიონის ტაძრის დახტი, რომლებიც უნდა სჭეროდათ ხელში მღვდლებსა და მერებს და ეცხნათ: საქართველოს განთავისუფლებისთვის ჩვენ თავს ვწინავთ...“

ციხეზე და შუბტებატში მორივედ ჩვენი კაცები უნდა ყოფილიყვნენ“...

სამდომსმომგვრელი თითქმის ყველა შეთქმულის ჩვენება. ისინი სულიერად გატყუებული არიან და რუსი მთავარმართებლის თუ საიდუმლო პოლიციის ოთახებში იმპერატორის სადიდებელ

სიტყვებს წერენ... „კომისიასა შინა ვრაცხ რა თავს დამნაშავედ წინაშე ხელმწიფისა ჩემისა, რომელ შთავარდი მე ამა უმედურებასა შინა ყმწვილობითა ჩემითა და შემცდენელთა ჩემთან მორთო პანოვანთაგან, არა ძალშიმს დაფარო რაყდა ვუწყვი. პირველი ჩემი შემცდენელი იყო ელიზბარ...“ და ა. შ. მიმდინარეობს ერთმანეთის დაზებლება და თვითგვემა...“

ხანგრძლივი დაკითხვებისა და საქმის მრავალმხრივი გამოძიების შემდეგ კომისიის მიერ იმპერატორის სახელზე შედგენილი მოხსენება (რომელიც იმპერატორისავე რეკომენდაციებით იქნება) 1932 წლის შეთქმულების საერთო ვითარებას ასე წარმოადგენს: ეს იყო პატივმოყვარე და მეოცნებე ქართველი ბატონიშვილების შეუწყნარებელი აზრი საქართველოს სამეფო ტახტის დამრუნების შესახებ. ისინი ახალგაზრდებს ამგვარ სულიერ ოცნებებს უნერგავდნენ და რუსეთის ხელისუფლების წინააღმდეგ ამხედრებენ.

მთავარმართებელ ბატონ როზენის მიმართოდან სამხედრო მინისტრ გრაფ ჩერნიშოვისადმი: „მტკიცე განაჩენი გამოტანილი თვით საქართველოს უმთავრეს დამნაშავეთა შიშართ დაანახევებს ხალხს მთავრობის ძალას და მისცემს ქვეყანას ჯუვის სასწავლ მაგალითს, ხოლო მომავალში ეს ქართველთა ფუქსავატობისთვის გამაფრთხილებელი მაგალითი იქნება. ყოფილი სამეფო სახლის წევრთა თბილისში გასამართლებასთან არ არის დაკავშირებული რაიმე უხერხულობა, პირიქით, სასარგებლოა, რადგან გააღრმავებს ჯუვის სასწავლო მაგალითის ძალას, რაც საჭიროა საქართველოს მომავალი კეთილდღეობისთვის. ამას შეუძლია მთავრობის ყოფილ სამეფო სახლის წევრთა რომ გამოეთხოვონ ფუქსავატსა და დამღუპდე იმედებს, რომელსაც ისინი დღემდე აშუარად ატარებენ მეფის ოჯახს საქართველოში სამფლობელოდ გამრუნების შესახებ და დაედება საბოლოო საზღვრები ესოდენ უტიფარ, მაგრამ ამ ქვეყანაში ჯუშმართად მაგენ ოცნებას – ბატონიშვილთა მეროქეთაზე იმპერატორის ხელისუფლებასთან!“

დასრულდა ესე „ფერმათალი შეთქმულება აჯანყებისთვის“... „კვირადალს საკითხავში“ 1924 წლის აგვისტოს აჯანყების ანატომიაზე ვისაუბრებთ და ალბათ, მიახლოებით მაინც ვავიგებთ: უნდა ავჯანყდეთ თუ არ ავჯანყდეთ“...

და თუ მაინცდამაინც უნდა ავჯანყდეთ, როგორ და როდის?

ნიკო სოფარიანი

ჩანაროზა მუშაობდა 666 ნიკო სოფარიანი და კახა შორიკი

კვირაკალი

„ვეფხისტყაოსანი“ რუგაშურად ახლახან ჩებოქარში (შუბაშკარში) ჩუვაშურად გამოიცა შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანი“, რომელიც თარგმნილია ჩუვაშურის სახალხო მწერლის მიხეილ იუხმას და ლუსი ჩეგვის მიერ. პოემის ტექსტს წინ უძღვის ერთ-ერთი მთარგმნელის მიხეილ იუხმას ვრცელი წერილი, რომლის ქართულ თარგმანსაც დღეს გთავაზობთ. ჩუვაშური „ვეფხისტყაოსანის“ ერთადერთი ეგზემპლარი მთარგმნელმა თბილისში გამოუგზავნა ცნობილ ქართველ ბიბლიოფილს ბატონ გურამ ახალაიას, ჩვენი გაზეთის ძველ და კეთილ მეგობარს.

ძველი ხალხის ქართველები თავიანთი მშვენიერი, თავისთავადი კულტურით. ისინი ჩუვაშების ძველი-ძველი მეზობლები არიან. ჩვენი წინაპრები, ძველი ბულგარელები აზოვისპირეთისა და ჩრდილოეთ კავკასიის ტერიტორიაზე ცხოვრობდნენ შორეულ წარსულში და იქ შექმნეს აყვავებული სახელმწიფო – დიდი ბულგარეთი. ისინი ურთიერთმდინენ, მეგობრობდნენ, ვაჭრობდნენ ქართველებთან და გრძობდნენ ერთმანეთზე თავთავიანთი კულტურის გაკვლენას.

VII საუკუნეში ჩვენა წინაპრებმა, დიდი მეფის კურატის მეორე შვილის, უფლისწულ ვოლანა-ბატონის წინამძღოლობით ჩრდილოეთისკენ იმრუნეს პირი, იქით, საითაც მიედინებოდა ხუთი დიდი მდინარე ატალა (ვოლგა), ნუხრატ ატალა (ვიტკა), ჩულმან ატალა (კამა), შურ ატალა (თეთრი), ხურა ატალა (ოკა) და შექმნეს მძლავრი სახელმწიფო – ვოლგის ბულგარეთი. ამით როდი შემწყდარა კავშირები ძველისძველ მეზობლებთან, უწინარეს ყოვლისა, კავკასიაში უხსოვარი დროიდან მცხოვრებ ქართველებთან. პროფესორი ვ. სმოლინი წიგნში „კამისა და ვოლგის ხალხის წარმოშობის საკითხისათვის“ ხაზგასმით აღნიშნავს: „ბულგარეთის სიმდიდრეები იმდენად ცნობილი გახდა და გამოსაყენებლად იმდენად მოსახერხებელი (ვოლგაზე გზის წყალობით), რომ ეს ქვეყანა იმ დროის მასშტაბში თითქმის მსოფლიო ბაზრად იქცა. მართლ ადამიანთა უმრავლესობა, სამხრეთი და დასავლეთის აფათურებდნენ თავიანთი საცემს ბულგარეთში. სავაჭრო გზები ბულგარეთიდან და სუვარიდან შუა ამისკენ (ესე იგი ადამიანთა უმრავლესობა); კასპის ზღვიდან, აგრეთვე მენაპლის გავლით დონისკენ და ამ არტერიით შავი ზღვის გავლით ბიზანტიასა და აფრიკაში (ესე იგი სამხრეთში); რუსული მიწების გავლით ბალტიის ზღვისკენ (ესე იგი დასავლეთში) – ეს ყველაფერი მოხდას X საუკუნის ბულგარისა და სუვარის მონეტების სავაჭრობიდან, იმ ეპოქის ადამიანთა უმრავლესობის მიერ ნახულობდნენ...“ ცხადია, შავ ზღვაზე გამავალი გზა იმ მიწებსაც მოიცავდა, სადაც იმათი ძველისძველი ნაყენობები – ქართველები ცხოვრობდნენ.

შუა ამის, კავკასიისა და ევროპის სულ უფრო და უფრო მეტი ხალხი გრძობდა ბულგარ-ჩუვაშთა მალაი კულტურის კეთილსმყოფელ გავლენას. ყველა მდინარეზე მიყურავდნენ სავაჭრო ხომალდები. მე-უფროსებლად მუშაობდნენ სავაჭრო გზები, რომლებითაც სხვადასხვა ქვეყანაში მიემართებოდა ნაირ-ნაირი ქარავანი. ყველგან იდგნენ ცხენოანი პატრულები და მამაც ვაჟაყცა-თა საგუბავები, დიდი სამეფოს სიმ-

შვიდისა და მშვიდობიანი ცხოვრების დამცველები. იმ წლებში ყოფილ ხაზირის ზღვასაც (ამჟამად კასპიისა) ვი ბულგარეთის ზღვად იხსენიებდნენ. ამას ხაზს უსვამს შუა საუკუნეთა დიდი სწავლული მამუელ კაპგარეც. „ატალა მდინარეა ყივჩაღთა მხარეში, ის ბულგარის ზღვაში ჩაედინება“. მუნიციპალიტეტი, ასეთი ღონიერი ხალხის გავლენა მეზობლებზე ერთობ დიდი იყო. საქართველოს ტოპონიმის შესწავლისას საოცარი პარალელების მოძებნა შეიძლება ჩუვაშეთის ტოპონიმისკასთან. ჩვენ-ჩვენი წინაპრების ათასწლოვანი ისტორიის თუ გავადევნებთ თვალს, განსაკუთრებულ შეხებზე შეხედვით ბულგარულ-ჩუვაშთა და ქართველთა შორის. ცნობილია, რომ ვოლგის ბულგარეთმა სახელი იმ შორეულ წლებში თავისი ვანაკვლავთაგან და მოვარისსახა მშეთუნახავებთან გაითქვა. ვლადიმერ-სუზდალის რუსეთის დიდი თავადი ანდრეი ბოგოლუბსკი დაქორწინებული გახლდათ ბულგარულ-ჩუვაშ პრინცესაზე. იმათ შყავდათ ვაჟიშვილი იური, რომელიც გახდა სახელგანსმენილი ქართველი მეფის თამარის პირველი ქმარი. თამარი ცხოვრობდა XII საუკუნეში, დიდი და უკვდავი პოემის „ვეფხისტყაოსანის“ შემქმნელის შოთა რუსთაველის ეპოქაში.

ხიდი ძველისძველი მეზობლებისკენ

ბულგარულ-ჩუვაშთა და ქართველთა საუკუნოებრივი მეგობრობის ისტორიის ერთ-ერთი ყველაზე გასაოცარი ფურცელია სურისპირული ჩუვაშელი მიჭის ცხოვრება და შემოქმედებითი გმირობა. ის ქართველი თავადის ე. ლ. დადიანის მხარდაჭერის წყალობით გახდა დიდი არქიტექტორი პეტრე ეგოროვი, „სმოფლიოს მერვე საოცრების“ – სანკტ-პეტერბურგში საზაფხულო ბაღის განსაცემის მუშაობის ავტორი; და მართლაც, არქიტექტურის საუკეთესო ოსტატები ფიქრობენ, რომ „საზაფხულო ბაღის შემონახვები იმდენად სრულყოფილია, რომ მართლ იმივე ყყოფილია ავტორს გამოჩენილი ხუროთმოძღვრის სახელისთვის“.

პეტრე ეგოროვი აქტიურად მონაწილეობდა ისეთ შესანიშნავ ნაგებობათა შექმნაშიც, როგორც ზამთრის სასახლე, სმოლნის მონასტერი და მარმარილოს სასახლეა. ის გახლავთ აგრეთვე პეტერბურგში საშობაო კვლევისა და ქალაქ პირანუში უსპენსკის ტაძრის ავტორი. ვიმეორებ, კაცი, ვინც ჩუვაშ მიჭს დაეხმარა, რომ ასეთი განუყოფელი არქიტექტორი, უდიდესი ნაგებობების ავტორი გამხდარიყო, გახლდათ ქართველი თავადი ეგორ დადიანი. მან ჩაიყვანა ნიჭიერი მიჭი სანკტ-პეტერბურგში. თავისი აღმზრდელის სახელიდან მიიღო მიჭმა გვარი – ეგოროვი. ეგორ დადიანი მეგობრობდა მეფე-იმპერატორთან პეტრე პირველთან, რომელიც დაინტერესდა მეგობრის აღზრდილობით და დათანხმდა ნათლიობას. ჩუვაშ მიჭს იმპერატორის პატივსაცემად დაარქვეს პეტრე. ასე იქცა მომავალი დიდი არქიტექტორი პეტრე ეგორის ძე ეგოროვად (1758-1789).

ეს ყველაფერი ჩუვაში ობოლი ბავშვისა და ჭკვიანი, მონსტრუეტული ქართველი თავადის – განმანათლებლის მეგობრობის გასაკვირი პოემაა.

რამი ამდენი რამ ვიცოდი, ყოველთვის მაინტერესებდა ქართული ლიტერატურა, საქართველოს ისტორია. მასსოვს, 1958 წელს პირველად ჩა-

ვედი საქართველოში. ჭაბუკს, თავის ყოფაზე მოფიქრალს, პირველ რიგში მეგულისყურებოდნენ ქართული ეროვნული კულტურა, ქართული ლიტერატურა, ქართველი მწერლები და პოეტები, ძეგლები, მეგობართა ცხოვრების წესი. რა ვიცოდი ქართველებზე თბილისის მონახულებამდე? წაკითხული მქონდა ქართველი პოეტების ნიკოლოზ ბარათაშვილის, ილია ჭავჭავაძის დიდებული ლექსები, კონსტანტინე გამსახურდიას ისტორიული რომანები. მასსოვს, დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ჩემზე საუცხოო ისტორიულმა რომანმა „დიდი მოურავი“, რომელიც რუსმა მწერალმა ანა ანტონოვსკაიამ დაწერა საქართველოს ისტორიის ყველაზე გმირულ ფურცლებზე, როცა ამ ქვეყანას ერთი მხრივ სპარსელები სწევდნენ, მეორე მხრივ – თურქები. მოურავი ქართული სიტყვაა, ასე უწოდებდნენ ქართველები თავიანთ მმართველებს. დიდი მოურავი ვი გამოჩენილ ქართველ მხედართმთავარს გიორგი სააკაძეს დაერქვა. მისხროდა, როცა სპარსელებსა და თურქებზე იმის გამარჯვებთა შესახებ ვკითხულობდი; განვიცდიდი, როცა ვხედავდი, თუ როგორ უჭირდა დიდ მეომარს არაბობა ადამიანებთან ყოფნა მეფის სასახლეში, როგორ შემოქმედებდა მერე მეფე და იმისი ბრძოლა მოხელეებში... გიორგი სააკ-

კაძის გმირული ცხოვრება, გმირობები და დამსწრეებში რაღაცით წაგავდა კართაგენის უდიდესი მხედართუფროსის პინიპლის მესს; და სვედიანად ვფიქრობდი: „რატომ, რომ ყისმათი ბოჯკერ ასე უმოწყალოდ ვივლდება დიდ ადამიანებს...“ ა. პუშკინის, მ. ლერმონტოვისა და სხვა რუსი პოეტების ლექსებსაც ვკითხულობდი, საქართველოსადმი მიძღვნილი; და ძალიან მინდოდა ამ საოცარი და სასწაულებრივი ქვეყნის, იმისი კულტურის გაცნობა.

და აი, თბილისში ჩამოსულმა სულ პირველად ფეხით გავიარე რუსთაველის გამზირზე, დავეტვი ძველი შენობების, ციხე-სიმაგრეთა ნაშთების სიღამაში. თავყანი ვეცი ორი მე-

ტატა დღის ამ ტატა ურიდან
ტარიელ ტანტური:
– ერთია, რომ საერთოდ უჭირს პოეზიას – სამეფო ხილს, და მეორეა ის უცნაური ფაქტი, რომ საქართველოში ნამდვილი ჰაზაგათი წამოიწყეს არა ზოგად და პოეზიის, არამედ მაინცდამაინც ქართული პოეზიის წინააღმდეგ, და ცდილობენ, ამ ბინძური ომის მოსაგებად გამოიყენონ „მასობრივი მოსპობის იარაღი“ – გალაკტიონი“
„ლიტერატურული გაზაბი“ 7-20.VII.09

გობარი-თანამაზრის, ორი დიდი პოეტის ილია ჭავჭავაძისა და აკაკი წერეთლის დიდებულ ძეგლს, ავედი მთაწმინდაზე, თბილისის რომ გადმოსცქერის ძველ მონასტერთან ერთად, საქართველოს მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონად რომ ქვეყლა. აქ არიან დაკრძალულნი საქართველოს დიდი ადამიანები. მე ვემდომი იმ პოეტთა საფლავებს, რომელთა ნაწარმოებებს ჯერ ვივლე სკოლის წლებში ვკითხულობდი. დიდახანს ვიდექი ალექსანდრე გრიბოედოვის განსაცემებელ ადგილზე და ვკითხულობდი მისი მშეთუნახავი ცოლის ნინო ჭავჭავაძის გასაოცარ სტრიქონებს, ძეგლზე ამოკვეთილებს: „შენი გონება და საქმეები უკვდავია რუსთა ხსოვნაში, ოღონდ რატომ დამიობლებს სიყვარული“.

ნინო იყო სახელგანსმენილი პოეტ-თავადის, ქართული რომანტიზმის მამამთავრის ალექსანდრე ჭავჭავაძის ქალიშვილი. თექვსმეტი წლისა მისთხოვდა დიდ რუს პოეტს ალექსანდრე გრიბოედოვს, ოღონდ დიდხანს არ გაგრძობდნენ იმათი ბედნიერება. ალექსანდრე გრიბოედოვი, პოეტი და დიპლომატი, 1828 წელს სპარსეთში დაინიშნა ელჩად და ერთი წლის შემდეგ მოკლეს გამხევეტულმა სპარსმა ფანატოიკოსებმა... საყვარელი ცოლის ნინოს თხოვნიტყედარი თბილისში გადმოსვენეს და აქ დაკრძალეს. ისე მჩვენებოდა, რომ ამ მთიდან მთელი საქართველო ხელის გულივით ჩანდა. უკვე აღარ მასსოვს, რამდენი დღე დაყავი თბილისში. გავიცანი მოხუცი ქართველი ძია სანდრო. ის მიკითხავდა ნიკოლოზ ბარათაშვილის, ვახტანგ ორბელიანის, ვაჟა ფშაველას ლექსებს, მიმდეროდა ქართულ ხალხურ სიმღერებს. მას რომ ვუსმენდი, მეგონა, თითქოს მერანზე – ზღაპრულ ფრთოსან ცხენზე ამხედრებული მივქროდი კახეთში, ქარ-

საგზური სთხოვა მწერალთა ქვიშხეთის შემოქმედებით სახლში. მცირე მატერიალური დახმარებაც გამომიყვეს. ბატონმა მესომ ზედაც ასეთი რამ მიაყოლა: „უკვე გავცანი ქართულ ლიტერატურას. ქვიშხეთში მდიდარი ბიბლიოთეკაა; და თუ ოდესმე

თლში, ვხედავდი პოეტ-თავადის ილია ჭავჭავაძის მშობლიურ ყვარულს. დღ-ღამობით საკვირველ სიმღერებს ვახულობდი, რომლებშიც ვესაუბრებოდი ნინო ჭავჭავაძეს, ვხედავდი ამირანს, ძველი ქართული ხალხური ეპოსის გმირს... მერე ჩემსავით ახალგაზრდა პოეტები გავიცანი, ვუთხარა, რომ მინდოდა შეხედრა ქართველ მწერლებთან, ჩინებული ისტორიული რომანების შემქმნელებთან, უწინარესად დიოდორე კონსტანტინე გამსახურდიასთან, ავტორთან საუცხოო წიგნებისა: „დიდესტატის მარჯვენა“, „დავით აღმაშენებელი“, „მთვარის მოცაცება“... მინდოდა გავცნობოდი, თავყანი მეცა მადლობა მეთქვა ასეთი ნაწარმოებების დაწერისთვის. ჩემს ახალგაზრდა მეგობართან ერთად პირველად გადავამიჯე საქართველოში მწერალთა კავშირის მშვენიერი შენობის ზღურბლს. იმათ ოსტატის სავარძელი მაჩვენეს და მითხრეს: „აქ მხოლოდ ბატონი კონსტანტინე ჯდება, ჩვენ ვერც ვხედავთ მის სავარძელში ჩაჯდომას, მაგრამ შენ სტუმარი ხარ და შეგიძლია ოსტატის სავარძელში ჩაჯდომა“... თვითონ კონსტანტინე გამსახურდიას თბილისში არ მზძანდებოდა, მაშინ ვერ გავიცანი, მაგრამ დიოდორესტატის სავარძელში მჯდარს მეგონა, თითქოს ძველი საქართველოს ჰაერი შევისუნთქე.

ახალგაზრდა ჩუვაში პოეტის ჩამოსვლა რომ გავიცი, ჩემი ნახვა მოსურნეა საქართველოს ერთ-ერთმა უხუცესმა ლიტერატორმა მესო უღენტისა, იმხანად მწერალთა კავშირის მდივანად მომუშავემ. ის თურმე იცნობდა ჩვენს მ. სიროტკინს, ქვით მოიხსენია მისი წიგნი „რევოლუციამდელი ჩუვაშური ლიტერატურის ისტორიის ნარკვევები“; მთხოვა სალაში და კეთილი სურვილები გადამეცა. ამის შემდეგ დამიწყო საქართველოში ჩემი ჩამოსვლის მიზეზების გამოკითხვა. საქართველოს ისტორიითა და ქართველ მწერალთა ისტორიული რომანებით ჩემი დაინტერესების შესახებ რომ ვუაპებ, თვალში მამობრივი მზრუნველობით გაუცისკროვდა, იქვე მოიწვია ლიტერატურული ფონდის დირექტორი და ჩემთვის

მოინდომებ ქართულ კულტურასთან ჩუვაში მკითხველის გაცნობას, თარგმნე პოემა „ვეფხისტყაოსანი“; ჩვენ ქართველები, შენი მაღლიფერი ვიქნებით. დამილოცნიხარ ამ დიდ საქმეზე...“

ბატონმა მესომ მაჩუქა რუსულ ენაზე მამინ სულ ახალი გამოცემული „ვეფხისტყაოსანი“, რომელიც უკვე ქვიშხეთში წავიკითხე, წავიკითხე ვი არა, პირდაპირ გადავეცაპე. ქვიშხეთის შემოქმედებით სახლში ნახვეარი თვე დაყავი, იქ გავიცანი მშვენიერი ქართველი პოეტები, იმათ რიცხვში სანდრო შანშიამვილი, მაცვალა მრეწლიშვილი. იქ დავუმეგობრე დიდი სამრეწოლო პოეტს, ნაზ და მზრუნველ კაცს მიხეილ ნარტიკოვს, რუსულენოვან აფხაზ მწერალს ფაბილ ისკანდერს. ის მამინ სოხუში ცხოვრობდა და მალე მოსკოვში აპრობდა გადასვლას.

ქართული ენის შესწავლისას ქართულ გრაფიკას დავუეფლე. ჩუვაშურ ენაზე გადავთარგმნე მაცვალა მრეწლიშვილისა და აფხაზი პოეტ-კლასიკოსის დიმიტრი გულიას ლექსები, მრწყინვალე ქართველი პროზაიკოსის ეგნატე ნინოშვილის მოთხრობები, საყვარელი ქართული ხალხური სიმღერა „სულიკო“ და „სიმღერა თბილისზე“, რომლითაც მამინ ყველა ქართველი ახალგაზრდა იყო აღტაცებული; რამდენიმე ლექსი მივუძღვენი ქართულ მშეთუნახავებს.

მასსოვს, როგორ ვკითხულობდი ჩუვაშურ ენაზე „სულიკოს“ ჩემს თარგმანს ქვიშხეთში ერთ-ერთ შემოქმედებით სალაში. ხალხურ სიმღერას საფუძვლად დაედო დიდი ქართველი პოეტის აკაკი წერეთლის საუცხოო ლექსი:

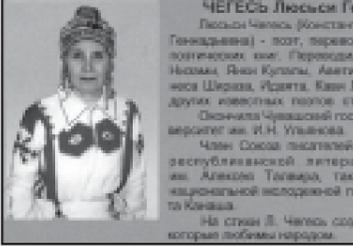
„საყვარლის საფლავს ვემდობი, ვერ ვნახე, დაკარგულიყო, გულამოსტყვით ვტრონი – სადა ხარ, ჩემო სულიკო“...“

ჩემი თარგმანის კითხვა რომ დავასრულე, ყველა ქართველმა პოეტმა ერთსულოვნად დამიკურა ტაში და ფეხზე წამოხტარმა მშობლიურ ენაზე იმდენად ეს დიდებული სიმღერა. მეც ჩემი თარგმანით ავეყვი, ოღონდ უკვე როგორც სიმღერით. ყველა მადლობას მიხდიდა, მეხვე-

კვირაკალი

ოდა, სადღეგრძელოებს სწევდა; მაშინ დაეინახე, თუ როგორ უყვართ ქართველებს თავიანთი სიმღერები, ეროვნული კულტურა და როგორ შეუძლიათ კეთილი საქმისათვის მადლიერების გამოხატვა.

ვიდეო რა მახსოვს: ამის შემდეგ ქართველმა მეგობრებმა მომიძებნეს ქართველი მწერლის წიგნი, სადაც მონათხრობია ორი კომპიუტერული მხარე - ჩუვაშურისა და ქართულის მეგობრობაზე. რომანი დაწერილია, როგორც იმ წლებში წესად იყო მი-

ღებულს, სოციალისტური რეალიზმის სულისკვეთებით. კომპიუტერობები მეგობრობენ, გამარჯვებისთვის იზრდებიან, ერთმანეთთან სტუმრად მიმოდინდებიან, დასახანად, ავტორთან შეხვედრა ვერ მოვახერხებ, ახლა კი დამავიწყდა იმისი გვარი.

ქვიშებიდან თბილისში დაბრუნებულმა გაავიწყდა კონსტანტინე გამსახურდიას, რომელმაც ჩემთან ლაპარაკის მერე დამლოცა და მაჩუქა წიგნი „დიდოსტატის მარჯვენა“ ავტორგრაფით „მკერა, რომ აგისრულდება სურვილები“.

შინ დაბრუნების წინ გადავწყვიტე ვიზიტი მონახულებამ, იმ ქალაქის გაცნობა, სადაც დაიბადა და გაიზარდა ი. მ. ჯუღაშვილი-სტალინი. მახსოვს, ღამე პატარა სასტუმროში გავათიე; პოლში მოზრდილი სურათი ეკიდა „დიდი მოურავის ბრძოლა თურქებთან“. მისი ჭკრეტისას ვფიქრობდი: „რატომ არ უძღვნიან ჩვენი მხატვრები თავიანთ სურათებს დიდ ჩუვაშებს და არ ხატავენ ისტორიულ თემებზე“. ჩემთვის ეს სანადვლო და საწყენი იყო...

5

სამშობლოში დაბრუნებული დიდხანს ვატარებდი ფიქრს ჩუვაშურ ენაზე დიდი შოთა რუსთაველის პოემის „ვეფხისტყაოსნის“ გადმოთარგმნების თაობაზე. ვე არის, რომ მაშინ ვერ ვეცდინო მხარდაჭერას ვერც მწერალთა კავშირში, ვერც ჩუვაშეთის წიგნის გამომცემლობაში. იმ წლებში კი მხარდაუჭერლად შეუძლებელი იყო ნებისმიერი გამოცემის განხორციელება.

მოულოდნელად საჭირო გახდა ქართულის ჩემი ცოდნა. თბილისში დასტამბა ალექსეი ტალიკინის ქართულად გადმოთარგმნული რომანი „მუნკის ტრაქტზე“. ავტორს წიგნის ეგზემპლარი გამოუგზავნეს, მაგრამ წაკითხვა არ შეეძლო. ალექსეი ფილიპის ძეს სურდა გავეო, თუ ვინ გადათარგმნა და ვინ არის წინათქმის ავტორი. გაეხარა, როცა ეს გვარები წაუკვირებო, თუმცა თვითონაც არ ვიცნობდი არც ერთს.

მაღე ჩუვაშურ თურნალებში გამოვაქვეყნე ქართულიდან ჩემი თარგმანები. სიმღერა „სულიკო“ კი 1965 წელს დაიმუშავა კრემლში „ეხ, იურამ, იანარამ“ (იჭრიალე, სიმღერა).

6

1968 წელს მოსკოვში დავიწყე სწავლა უმაღლეს ლიტერატურულ კურსებზე. იქ გავიცანი და დავემოგობრდი ჩინებულ ქართველ მწერალს რეზო ინანიშვილს. მას ვუამბე საქართველოში ჩემს ყოფნასა და ჩუვაშურად პოემა „ვეფხისტყაოსნის“ თარგმნის სურვილზე. მახსოვს, როგორ გაუბრწყინდა თვალები ჩემს მეგობარს. „მიმა, შენ თუ ამ სიკეთეს იზამ, საქართველოში ყველაზე პატივსაცემი კაცი გახდები“, მიუბრუნებოდა.

იმ წლებში თარგმანის შესრულება

ვერ შეეძლო. ჩვენს გამოცემლებს ეს არ სჭირდებოდათ.

სხვადასხვა წელს მრავალრიცხოვან ღონისძიებებზე - ყრილობებზე, კონფერენციებზე, ლიტერატურულ დღეებზე გვერ ქართველ მწერალს ვხვდებოდი. განსაკუთრებით დასამახსოვრებელი გამოდგა შეხვედრა ჭაბუა ამირჯიბთან - მოფიქრალ, იმავდროულად როგორცაც ანკ რომანისტთან, რომელიც უსაზღვროდ იყო შეყვარებული მშობლიურ საქართველოზე.

მახსოვს, ვარდაქმნის დასაწყისში წერილი მივიღე ახალგაზრდა ქართველი დრამატურგისგან ირაკლი სამსონიძისაგან. იტყობინებოდა, რომ ჩემი პიესის „ღმერთთა ცრემლები“ ქართულად გადათარგმნა უნდა თბილისის დრამატული თეატრის სცენაზე დასადგმელად.

„თქვენი პიესა თეატრში წაიკითხეს და ყველას მოეწონა, - მწერდა - მომავალი წლის რეპერტუარში უპირველესად შეტანას“.

მადლობა გადავუხადე ირაკლის ქართულ ენაზე ჩემი პიესის გადათარგმნის განზრახვისთვის და დავლოცე ეგ კეთილ საქმეზე.

ჩვენი დიდი ქვეყნის საჭკოთა კავშირის მოულოდნელი დაშლის შემდეგ ჩვენი, მრავალი რესპუბლიკის მწერლებმა ვცადეთ ჩვენი კულტურული სივრცის შენარჩუნება, პირველ ყოვლისა, რაიმე ფორმით ჩვენი საერთო სსრ კავშირის მწერალთა კავშირისა. მოსკოვში გავმართეთ მწერალთა ყრილობა და გადავწყვიტეთ მის ბაზაზე მწერალთა კავშირების საერთაშორისო თანამეგობრობის (მკსთ) შექმნა. მკსთ-ში შედიოდნენ მეგრი რესპუბლიკის მწერალთა ორგანიზაციები, იმათ რიცხვში ჩვენი ჩუვაშ მწერალთა კავშირი, რომელსაც მე ვუძღვოდი და ქართველ მწერალთა და ლიტერატურათმცოდნეთა დამოუკიდებელი კავ-

შირი, რომლის სათავეები იდგა შესანიშნავი მწერალი და პოეტი ხუტა ბერულავა. მე და ხუტა მაგრად დავემეგობრდით. ერთხელ, ერთ-ერთი შეხვედრისას, გულში ჩამიკრა და მითხრა: „მომისმინე, მიშუნი, ამბობენ, რომ შენ ჩვენს დიდ პოემას „ვეფხისტყაოსანს“ თარგმნი; როგორც კი დაასრულებ, შეგვატყობინე და ჩვენ შენც, გამოცემულმსავე, ყველა იმასაც, ვინც გამოქვეყნებაში დაგეხმარება, საქართველოს სახელმწიფო პრემიაზე - შოთა რუსთაველის სახელობის პრემიაზე წარგადგენ“...

ღა აი, ჩემი ოცნება ასრულდა. ჩვენ ახალი საუცხოო ხიდი გადავჭიმეთ ჩვენი ძირძველი მეგობრებისკენ, ქართველებისკენ, ვოლგისა და კავკასიამდე. ჩვენს ჩივირს პოეტ ქალთან ლუსი ჩეგესთან ერთად სრულად ვთარგმნეთ ჩუვაშურ ენაზე დიდებული ნაწარმოები - შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანი“. ამ საქმეში დაგვეხმარა არაჩვეულებრივი კაცი, ეროვნებითა და სულით ქართველი, მრავალი წელი ჩუვაშეთში მცხოვრები ლაპა ნუგზარის ძე ქირია. ის გახლავთ ჩუვაშურ ენაზე ამ პოემის გადმოთარგმნისა და გამოცემის პროექტის ხელმძღვანელი.

მკითხველო, მწამს, რომ მოგეწონება ჩვენი ნაშრომები.

მიხეილ იუსება, ჩუვაშეთის სახალხო მწერალი, აკადემიკოსი

პოეზია

ახალი რვეულიდან

სკა

მეცვა ნამუსის მეგობარი, გულად დამქონდა კაჟი, ვაგროვე სიტყვის ნექტარი რვეულში, როგორც სკაში. საახალწლოდ და საშობოდ ვლოცავდი ნამდვილ ლიდერს, ვადღეგრძელებდი სამშობლოს მცირერიცხოვან დიდ ერს. მისი მგოსანი მეწოდა, მეც რა მეწადა მეტი, საგზალი ერთი მეწო და საპოლიგრიზო კეტი. დღეს ეჭვის ანგელოზი მდევს, თავს მახრევიებს დაბლა: ის, რაც მე სკაში მოვხიდე, იქცა თუ არა თაფლად?

დრო უკუღმართი

თუმცა, ძმობილო, ისეთი დროა, არ დაიჯერო - მართალი დატკმა, მოშოლას თავი დარჩინა მოაქვს, გაცხვილილს - მამა აზრამის ბატკნად.

სინდისის ფეცმა მრავალი მრუშის უპატიოსნო ყელი გაბიღნა. ტანტრეც კი, ფეხს რომ ჩატანტრავს რუში, წყლიდან ამოდის გემის კაპიტნად.

ეპიგრამის წერილი მცხეთაში

დიდი ხანია, ზემო რაჭას სიმბარში ვხედავ, გააღუნულა გაზაფხულის სითბო ლევილი. აუქციონზე ჩემი ზედი განსაზღვრა ხვედამ და აღარა მწამს სასწაული ცით მოვლენილი. მცხეთელო, ძმაო, შენ სატახტოს მკვიდრი ხარ, მე კი მთის ერთ ფერდობზე დაგიბადე, როგორც მდინარე, მაგრამ იმ ადგილს დავერქობე, ვითარცა ლევი ეთაყვანება უნცუკულში თავის მინარეთს. მცხეთელო ძმაო, წმინდა ნინომ თუ მანდ ილოცა, სამაგიეროდ ემბაზია წყარო ღებური. ჩადე კონვერტში საქართველოს უმანდილო ცა (ქართული მიწა რაჭიდან მაქვს წამოღებული), გამომიგზავნე, როგორც კოცნა ჰაეროვანი. რა გამახარებს, ჩემზე უკეთ ალბათ შენ იცი, მეგობრების წრე მახვევია სხვაეროვანი და ისიც უწყე - ჩემს ხალხს ეს წრე რომ ვერ შემიცვალის. არ გაჰყვირიან ჩემს შესახებ ფრანგთა რუშორნი, ზეთისხილის რტოს არ ემსგავსის ჩემი უღვაში. მე მოკვდავი ვარ, შენს წერილს კი ბინას ვუპოვნი თაროზე, მამის ფერფლს ვინახავ სადაც უნდაში.

თამილას

ვარ ეჭვის გუნდის მონათალი რამ, მრმა სიყვარულზე ნალესი ცულით, საცაა მეტყვი, რომ მართალი ვარ და ამომხილება კიდევაც სული. მე შემფოთებით ვადევნებ თვალყურს ვერსამოხრანას ნადირთა წრეში, ვერ შეუთავსებ ხასიათს ბალდურს ტყის კანონებით დადგენილ რეჟიმს... ხომ არ განახა რომმა, თამილა, რის უნახავიც იყავი რჯულით?... საცაა მეტყვი, რომ მართალი ვარ და გამისკდება კიდევაც გული.

ხელოვნების ალგებრა

მუნიციპალი ათასი ფერთა გამა ელვარებს, მაგრამ მე რას ვასწავლი გენიებით მერწ ერას, სხვა ტონს აძლევს რენიხი ჰიმალაის მწვერვალებს, უფრო ფიქრიათა ფიროსმანის ფერწერა.

თავს ახვევდნენ სახატად სქელუეები რუგნებს, მახინჯები - გოიებს, ლამაზები - რეპინებს, მაგრამ დროა, თვალეები დავასველო ღრუბელზე... ხელოვნების ალგებრას რა მახვეპინებინებს.

თუ შენ გაქვს ძვლები, რომ გაგიმყარდეს, ქართული დედის თუძე ნაწოვი, არ შეიძლება, რომ არ გიყვარდეს ცხელი პური და ცივი მაწონი. თონიდან ისმის ფიჩხის ტაკუნე, თუძე-გუნდები ორომს ზნიქავენ და სადაც ალი ჩნდება ქალწული, ქალიშვილობას ჰკარავს იქავე.

ვიგონებ გუნდებს ციმციმ ანაკრეფს, მხოლოდ თვალეებით

აწონ-დაწონილს, ჩემს მახსოვრობას დღესაც ანაყრებს დედას პური და დედოს მაწონი.

* * *

თითქოსდა ფრთები გვასხია, მაგრამ სულ განსხვავებულ ასპარეზს ვეძებთ.

შენ, როცა ნესტრით წიწაკას მარგლავე, მე ვეწაფვები საიზმის ვეძებს.

ჩვენ ვაზუზუნებთ სხვადასხვა როგოს, რა საჭიროა ფარისეველობა - ჩვენ ვერ გავუგებთ ერთმანეთს, როგორც მთის აზია და ბარის ევროპა.

* * *

ამ ქვეყანაზე ყველაფერი დარჩება ოხრად

ქოლიბაი. ჯიშაქ ინჯია და ლიტვილი პოეტი ალბიზანაძე მიქაბა, ლიტვა, 1984 წ.

სამშობლოს სევდა

სამშობლოს სევდა თუ მავანი ურჩი ხმობილი, ქალი, რომელიც შენს მკლავზე წევს და სხვაზე ოხრავს, ანდა ბუხარი, ძმობილივით გულგატახტობილი. ერთი მთლიანი დაუსმევა წერტილი ყოველს და შენთან ერთად, გწამდეს, სული მათ ამოხდებათ. მოვლენ ცლოვილი შენს საფლავთან, შენდობას გთხოვენ, ამოიძახებ საფლავიდან: „ეგ არ მოხდება!“

სასტუმრო

ძალუძე კი ყავით მოთხუპულ ფიჩხანს, რომ შეთქმულებას ფარდა ახალის? ფსკერზე საკრალურ ნახატებს სინჯავ, თავად ნახატო.

კუპტი კოპებით ზაფრას რომ მგვრიდი, სახეცვლილებას გამჩნევ სადაროდ, თურმე „მალახზე“ დალანდო „გვრიტი“, ელვის სადარო...

გაფრინდი, ფრთები შეისხი ყანჩის და გაგაცლია სასტუმროს ბარმა, ვადასცდა შენი მაღალი კანჭი შენობის პარმადს.

რა მდენაა, მოჩანს თუ არ ჩანს ნალექები ენა, ავის მსურველი, წახველი და ცივ ნომერში დარჩა ყავის სურნელი.

ეპიტაფია

რაც გამექვცი და დატოვე შენ აქაობა და ჩემგან კრძალვით ნაჩუქარი ბელგა მოიძრე, ზუსტად წლისთავზე მოშალა შენმა უნახობამ რითი ვარ მკვდარი, ექიმებმა ვერ გამოიცნეს.

სტუმარი

სურათი ვაჩუქე. დახედავ და გაიციინა. ისეთი სიფათი მაქვს, თითქმის ვიცი, რასაც ვთავაზობ...

ბაბა, ზედმეტად ორი ნახევარფინალის ნახევარ რეგულარული თანაც ორივე შეხვედრაში თანადად დახვინაურდი.

კაცი, რომელიც ოჯახს ნარდით არჩენს

არასდროს დამითვლია. ტიტულაციისთვის კი არა, ფულითვის ვთავაზობ, რაღა გინდა ოჯახს ამით ვარჩინე (ეცინება).

ცხოვრების თანამგზავრად ნარდით არჩენს

ბაბა, ზედმეტად ორი ნახევარფინალის ნახევარ რეგულარული თანაც ორივე შეხვედრაში თანადად დახვინაურდი.

ინტერნეტიდან

„შიშველი სიამართლე“

ინგლისელი მოგზაობის დანი ჩიპჩინის მემორიული ფოტოების კალი ბრუკის კინოფილმ „შიშველი სიამართლე“ პრემიერაზე დასწრება ძალაქ ლესტერში გამართული ჩვენების მთავარ მოვლენად იქცა.

დ. თბილისის ს.ს.ი.პ. №19 საჯარო სკოლა აცხადებს კონკურსს უზუფრუშტის ხელშეკრულებით გაფორმებული სკოლის შენობის 50 კვ.მ. ფართის იჯარით გასაცემად გუფათის ფუნქციონირებისათვის.

რესაიდ, ალსანიშნავი „მარცხა იტალიურად“ და „ტროა“, ამ წვეულებაზე გამომდებლად.

რაც შეეხება თავად მისტერ ჩიპჩინის, მისი პირადული ცხოვრების შესახებ ნაირ-ნაირი შორი დადის. კერძოდ, ლაპარაკობენ, თითქმის მას სასიხარულო ურთიერთობა აქვს პინოშეტის ენისტონთან.

მინიმალური წლიური საიჯარო ძირა შენობის 50 კვ.მ. ფართის იჯარით გასაცემად გუფათის ფუნქციონირებისათვის.

ფიხურთი

ლეკიჩის ლეკური

შარშანდელი აგვისტოს ომის დაწყების წლისთავზე თბილისის დინამოელებმა კარგა გზარინად იკრძალეს, ორჯერ დაწინაურდნენ კიდეც, მაგრამ ევროპის ლიგას მინც დაეშვიდობნენ.

ნასკელი წუთები, ეს კი, დაგვითანხვებით, თვალნათლივ ვადასტურებს ბიჭების როგორც ფსიქოლოგიურ, ისე ფუნქციონალურ მოუშადადებლობას.

გლაშირი (ნიკოლოზიძე, ისა. მწვრთნელი: ვლადიმერ პეტროვიჩი. „დინამო“: ლორე, თომაშვილი (სიხარულიძე), კოჭაბაძე (ლონიძე), ხაბაძე, შოთა კაშია, ვანაძე, დიღომეშვილი, ნორბაძე, კახუაძე (ფირცხალავა), აბრეში, გურამ კაშია. მწვრთნელი: კახა კახარაძე.

2:1 (1:0მ, კოჭიძე - სლავია 3:1 (2:0მ, ჩერნო მორა - ეინდჰოვენი 0:1 (0:1მ, ლიბარევი - ვაღუცი 2:0 (2:0მ, ლეხი - ფრედრიქსტალი 1:2 (6:1მ, ჰაპოე - ბიოტაგორგი 1:1 (3:1მ, ლახტი - ზრიუბა 1:1 (2:3მ, ლილი - სავიონი 2:0 (2:0მ, სლავია - ტრომსო 0:2 (1:2მ, აპოლი - რაპილი 1:1 (დ.დ., 0:1მ, უსტრინა - ვიოვილინი 4:2 (1:1მ, შტუტგინი - პეტროვიტი 5:0 (2:1მ, ზაფილი - რეიკიავიკი 3:1 (2:2მ, ზრად - ვოლონი 3:1 (1:0მ, იანგ ბოი - ბილბაო 1:2 (1:0მ, დერი - ცსკა (სოფია) 1:1 (0:1მ, ვლფსბორგი - ზრად 2:0 (2:1მ, ბალთესარანი - მკაპანი 6:0 (4:1მ, ჰონევილი - ფინეოგაზი 1:1 (1:5მ, ოლივიანი - მებალურგი (ლონდონი) 0:3 (0:2მ, ლეგია - ბრონდოვი 2:2 (1:1მ, მებალისტი - რეიკი 2:0 (2:1მ, სიგმა - აბერდინი 3:0 (5:1მ, ოდენსა - რაგოტინი 3:0 (4:3მ, სარაევო - ველსინგბორგი 2:1 (1:2, ვენალტაბით - 5:4მ, გენტი - რომა 1:7 (1:3მ, ჰამბურგი - რანდარსი 0:1 (4:0მ, მოუბრუელი - სტიუპი 1:3 (0:3მ, ჰაბო - ვალერენა 0:1 (2:1მ, ფულჰამი - ვებრა 3:0 (3:0მ, ჰაილუკი - შილინი 0:1 (1:1მ, ფარეირა - გენი იუპულა 0:1 (0:1მ.

ჩემპიონთა ლიგა

ფილი ნაყარია

გუშინ შვეიცარიის ქალაქ ნიონში, უფასო შტაბინაში მოეწყო ჩემპიონთა ლიგის პლეიოფის კენჭისყრა, რომელმაც 18-19 და 25-26 აგვისტოს მატჩები ანა დააწყებინა.

„შერიფი“ - „ოლიმპიკოსი“, „ხალცბურგი“ - „გაბაპი“ (ხიდი), „ვენესილინი“ - „ციურინი“, „კოპენაგენი“ - „აგოლი“, „ლევიკი“ - „დებრეცენი“, „ლიონი“ - „ანდერლექტი“, „სელტიკი“ - „ბრანდლი“, „ტიმიშოვარა“ - „შტუტგარტი“, „სპორტინგი“ - „ფიორენტინა“, „პანათინაიკოსი“ - „ატლეტიკო“.

თქმის ნატურიდან

- სადა ყოფილხარ, არ იტყვი, ნიკაპ, ასე გამოვრანჭული?

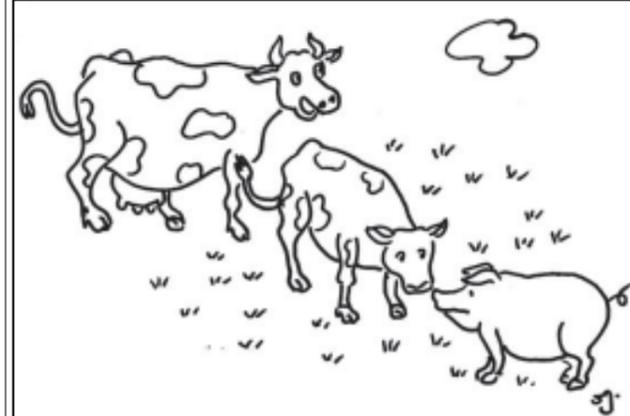
- რას გაიგავ, ყველა სათავი-სოფელი ფეხვავდა.

რთველი კომპიუტერით

ენსტრები და დეპუტატები დაუ-ნიკოვები.

კიდორი ტოპარა გვარჯილა და მორი კანისტრა ღიზალი შევსე-

ღორის გრიბი

გაბატაღი, შვილო, ბრიბი არ გადავდივარ.

არუსული ნეკლოტები

რას ვიზამთ, კრიზისია: გოზი ფიქ-როს - რაღა დამრჩენია, ახლა გამ-ყიდველი უნდა გავხდეთ.

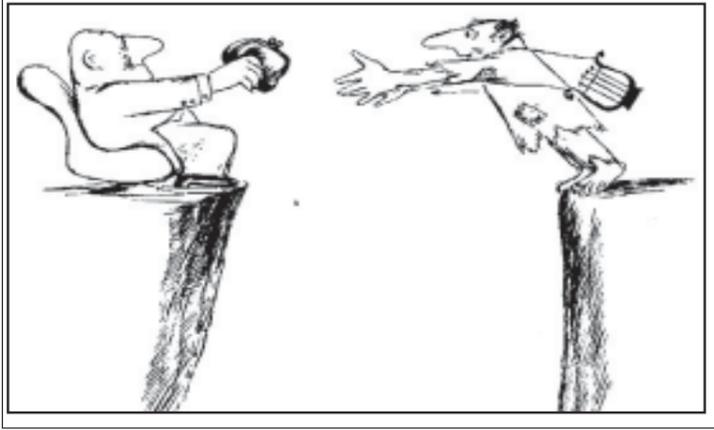
ორი ატომური წყალქვეშა ნავი პატრუ-ლირებას. თავის მხრივ რუსეთის თავ-

- ეგ სანიდანა მოიგონე? - მე რა მოვიგონე, თავად მთავრობამ თქვა ტელევიზორ-

ბარიშებს და შინს კუთვნილ თან-ხას სულ ცივიციმ მოგართმევს.

- ეგა, ეგა, რა ბიზნეს უნდა? - თითო სოფ მთავრობაც იძ-

ჰონორარი

ალიართალი - გალიართალი

გაქანა „დაწერილი“ მოთხრობა

ლაც ამოჩვენებულნი ჰქონდა, თა-ვის უფალ დროს იკვირებდა თუ არა, მაშინვე რაინიგზის საღებურ-

„არ ჰქვია“

და შემოქმედით ანდაგაბივით იჩინებდა.

შევახ სოფ არ ვისროლი?

სილოვან ნარიგანიძეს ჰყავდა მუადგილი მიხილ თანაგარი - უკეთილშობილესი პირიგნება

ტყე ჩეენი ფილტვებია

